

Dvojno kazalo prvih deset letnikov „Duhovnega Pastirja“ 1883—1893. Sestavil Ludovik Škufca, župnik. V Ljubljani. Založila „Katoliška Bukvarna“. Tisk „Katol. Tiskarne“. 1893. 8°. Str. 132. Cena 50 kr. — Ta knjižica je dobra pomočnica za rabo „Duhovnega Pastirja“ in sicer zaradi „Stvarnega kazala“.

Najnavadnejše jezikovne napake učencev ptujskega okrajnega glavarstva in kako je naj učitelj iztrebi. Govoril dne 7. aprila 1893 pri uradni učiteljski konferenciji v Ptuiji Anton Kosi, učitelj v Središči. (Ponatis iz „Popotnika“ za l. 1894.) V Mariboru 1894. Samožaložba. Tisk tiskarne sv. Cirila. 8°. Str. 11. — Ta govor je vreden, da ga vsak učitelj po Slovenskem preudari dobro. Tudi narodni jezik treba očistiti, ako hočemo, da se ljudstvo povspne do višje omike. In to nalogo imajo učitelji. Torej naj sežejo po knjižici! Sicer bi se na licu take vzgledne knjižice ne smelo tiskati: „Ponatis“, ampak „Ponatissek“, kar že v drugič priporočamo našim tiskarnam. Tudi

ni v slovenskem duhu: „Tisk Tiskarne“, ampak z glagolom: „Tiskala Tiskarna“. Dr. Fr. L.

Početni nauk o petji za ljudske šole. Po G. Weinwurmu sestavil A. Nedved. V Ljubljani. Tiskala in založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 1894. 8°. Str. 31. C. mehko vez. knj. 20 kr. — Na ta način, kakoršnega ti podaje ta knjižica, naučé se otroci hitro takta, not, „škale“ in tudi melodij po notah. Zdi se nam, da se prosteje stvar ne dá prirediti, kakor je v tem delcu. Seveda je ta nauk raben samo po navodu učiteljevem. M.

Vaje v petji. Zložil A. Nedved. V Ljubljani. Tiskala in založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 8°. Str. 88. Cena 60 kr. — Kolikor sodimo iz pregledovanja te knjige in iz dosedanje izkušnje, imenujemo jo brez premisleka prav rabno, natančno in mično, kar je tudi potrebno, da se učencem petje priljubi. Zato prav radi priporočamo to knjigo, zlasti še zaradi lepe oblike. Za šolo je sicer nekoliko draga, a za silo utegne tudi dvema učencema zadostovati jeden izvod. M.

Umetnost.

Glasba.

Missa „Ave, Regina coelorum!“ composita ad quatuor voces inaequales (Canto, Alto, Tenore, Basso). Auctore Ignatio Hladnik. Op. 20. Labaci. Sumptibus auctoris. Typis J. Blasnik. 1894. Cena 60 kr. — Ta maša je posvečena prevzvišenemu gospodu Jakopu Missii, knezoškofu ljubljanskemu. Zložena je v lahkem zlogu, kateri našim cerkvenim pevcem ne bo delal posebnih težav, zahteva pa krepkega zbora, kateri se zná na več mestih razdeliti tudi na pet ali šest glasov. V prvem delu, „Kyrie“, se napevi razvijajo v prijetno polifonijo, proti koncu je maša bolj enostavna. Popraviti je treba le nekaj tiskarskih pogrškov (n. pr. str. 3. v predzadnjem taktu naj poje drugi glas kakor v petem taktu od začetka). Skladba dela čast mlademu plodovitemu skladatelju, katerega nadarjenost nam je znana že od prejšnjih njegovih del, in bo dobro došla našim pevovodjam. E. L.

„Popievke za četrta muška grla.“ Skladao M. B. Rašan iz Istre. Polovica čistog prihoda namienjena je novom školskom društvu za Istru „Sv. Cirilu i Metudu“. U Zagrebu 1893. Vlastitom nakladom. Tiskom Dioničke tiskare. — Ta zbirka šteje štirinajst čveteroglasnih moških zborov, izmed katerih je jeden deloma peteroglasen. Večinoma so domoljubne pesmi, namenjene isterskim društvom in sploh domačim pevskim zborom. Največ jih opeva Istro, jedna „Kastavgrad“, jedna je himna društva „Zvonomira“. Namen skladatelj je bil domoljuben; te pesmi naj vzbujajo med

isterskim narodom samozavest in ljubezen do hrvaštva — zato so zložene preprosto in lahko, tako da se jih lahko naučé tudi manj izurjeni zbori. Sodeč „popievke“ s tega stališča, priporočamo jih Istrijanom; mnoge so take, da se lahko udomačijo. Najbolj nam ugaja napev pesmi „Kad se moja draga smije“. Tega je skladatelj vzel naravnost iz ust isterskemu narodu. Neprijetni sta le ostri vsporedni kvinti v štirinajstem taktu (prvi bas naj ostane na *d*). V drugi pesmi „Moj pir“ se besede ne vjemajo prav z napevom, četrto vrsto je treba v besedah izpremeniti. Tiskovni pogršek je najbrže str. 21. v četrti vrsti, drugem taktu, kjer morata tenorja peti *d* in *h* mesto *h* in *g*. — Tudi slovenskim društvom, ki rada pri veselicah zapojó kako domoljubno pesem, priporočamo to zbirko, zlasti ker je polovica dobička namenjena tako blagemu podjetju. E. L.

Koncert „Glasbene Matice“. Dne 7. t. m. je priredila „Glasbena Matica“ drugi (oz. tretji) letošnji veliki koncert z raznovrstnim vsporedom. Največ (trije) komadov je bilo Dvořakovih, dva Bendl-ova, jeden Försterjev, jeden Wagnerjev, in jeden tudi dirigentov, gosp. M. Hubada. Prav zaradi te točke: „dveh slovenskih narodnih pesmij“ smo bili posebno radovedni. Nastopilo je do 140 pevcev in pevk, sodelovala sta iz prijaznosti g. drd. med. Bela Stuhec, baritonist, in g. Karol Jeraj, vijolinist in učitelj „Glasbene Matice“.

Ko smo poslušali do konca proizvoda, spoznali smo, kakoumno je bil sestavljen vspored, kako

premišljeno nam je ponujal za estetični užitek umetniško celoto. Dasi ni bilo v koncertu orkestra, ki okrepi in okraši proizvajanje z večjim sijajem, nismo ga pogrešali, ker se je moglo petje in igranje na gosli pokazati tem čisteje, čim manj podpore je imelo v instrumentalni glasbi. Kaj naj rečemo o posameznih proizvajalcih? Gosp. Razinger je naš stari ljubljeneč, gosp. drd. Bela Stuhec se je odlikoval s krepkim, čistim baritonom in s trdnim nastopanjem; gospod dirigent M. Hubad nas je iznenadil s svojima „narodnima pesmima“. Zares, s finim čustvom je zadet narodni značaj, preprosto in vendar odlično-umetno je odeta narodna melodija v harmonijo petero- in šesteroglasnega mešanega zbora. Želimo si še večkrat kaj takega. Naposled pa naš dični goslar K. Jeraj, ki je — tako mislimo — z nenavadno spretno roko vodeč lok, vdihoval življenje in čvrste glasove svojemu orodju, ob jednem pa tudi segel po vencu tega večera! Gospodu Jeraju si drznemo napovedovati lepo bodočnost, „Glasbeni Matici“ pa častitamo zaradi te moči. Ostani, vrli goslar, zvest svojih glasbenih majki in dvigni se še više, da bodeš ponos naši beli Ljubljani!

Žal, da je neugodno vreme zadržalo marsikakega prijatelja glasbe doma, koncertu pa odvzelo lepo število gostov.

Dr. Fr. L.

Kiparstvo.

G. I. Zajc, mladi in nadarjeni naš umetnik na Dunaju, je izdelal za loretansko kapelo tukajšnje frančiškanske cerkve v marmoru jako umetniški relief sv. družine na ploči, ki ima kakih 100 cm po dolžini in 59 višini. Dasi je delo preprosto, ugajalo nam je nenavadno, ker lepota se tukaj družijo z živim verskim duhom in dviga dušo k Bogu. Zato le želimo, da bi mogli pozneje o tem umetniku poročati še kaj več.

G. Alojzij Gangl, znani naš kipar, je izdelal za grobni spomenik Cimpermanov medaljon iz kararskega marmorja. „Pisateljsko društvo“ pa je poklonilo to res umetno delo tukajšnjemu muzeju, v katerem je bolj na pravem mestu, kakor pod milim nebom na grobišču. — Znamenito za razvoj naše domače umetnosti je, da bo le v prihodnjem šolskem letu učil g. Al. Gangl kiparstvo na tukajšnji strokovni šoli, zlasti v cerkveno-umetnostni stroki. Strokovna šola bode pridobila s tem jako mnogo in, upamo, tudi naša cerkvena umetnost. Bog daj blagoslova! Isti umetnik bode izdelal spomenik Valvasorju, ki bode stal pred deželnim muzejem kranjskim. Učno ministerstvo je obljubilo podporo za ta namen. S tem se bode — da ne govorim o drugem — izpolnila tudi naša želja in ugodilo našemu pozivu v lanskem letniku našega lista str. 421.

Razne stvari.

Narodno blago.

Nekoliko belokranjskih vraž in praznih ver.

III. 1)

Na sveti dan ne jej jabolk, da ne dobiš lišaja.

Ta dan popevajo sosednji Bajančani po nekaterih vaseh pred hišami tako-le:

Dober dan gospodar!
Danes ti je božji dan.
Bog ti dobro srečo dal!
Pune sode vina,
Pune škrinje šenice.
Pódaj komad kruha
I kupico vina!

Ako se katero dekle ne more udati, naj gré na sveti večer, kadar vabi prvič k polnočnici, v drvarnico po drva. Potem pride gotovo ženin ponjo.

V kakoršni starosti je luna na sveti večer, take starosti ljudje bodo mrlí prihodnje leto.

Ako zapihuje na svečnico jug sveče, ne bo fižola tisto leto.

1) Glej „Dom in Svet“ 1892, str. 528.

Ako pride pustni torek najprvo ženska v hišo, bo debela repa.

Ako na veliki petek dežuje, bo sušno leto.

Na vúzemsko nedeljo puščajo ovce na šenične njive, da šenico pristrizejo, potem ne morejo čarovnice klasju škodovati.

Na vernih duš dan se ženske ne smejo česati, ker bi jim sicer lasje ne segnili v grobu.

Ako raca o sv. Martinu po snegu baca, bacala bo o sv. Treh Kraljih po prahu.

Ako se čuk pomladi večkrat glasi, bo dobra letina; ako je dosti kač, bo dobro leto.

Ako hočeš imeti dosti zelja, ne sej présada v ponedeljek ali saboto.

Ako ostane v jeseni listje, kadar odpade s sliv, pod drevjem, je znamenje, da bodo drugo leto slive dobro rodile.

Ako se prime prvi sneg lesa, drevja, bo dobra letina.

Ako najde solnce zjutraj volka speč¹⁾, potem so tisti dan ovce pred njim varne, ker ne more gobca odpreti.

1) Spečega.